

Alex Grafix Galleria

*Aitoa taidetta kotiin
Kirjoja moneen makuun
Ajomäentie 18, Hämeenkoski*

JANNE VALKEENIEMI

Suuri suomalainen menestysromaani
Tuhdisti luettavaa 35 eurolla
Netissä sujuvasti saatavilla
<https://www.jannevalkeeniemi.fi/tilaukset>

SYNAPTORI

Sananvapaus juhannustanssien jälkeen

Kansanedustaja Juha Mäenpää puhui eduskunnassa ”uskontojen haaroista” ja ”vieraslajeista”. Riippumatoman Synaptorin ideologia on sananvapaus. Sanojen tulkinnat johtavat siihen, että sanoja ei uskalleta käyttää.

Mikä on vieraslaji?

Jääkauden päättyessä Suomessa alkuperäisiä ”lajeja” olivat vesi ja kallioiden sora.

Vieraslajilla tarkoitetaan lajia, joka on levinnyt luontaiselta levinneisyysalueeltaan uudelle alueelle ihmisen mukana joko tahattomasti tai tarkoituksella. Lajit, jotka luontaisesti leviävät Suomeen, ovat **tulokaslajeja**, eivätkä ne kuulu vieraslajisääädösten piiriin.

Kesäkuussa tulokaslaji, valkuposkikhanhi uiskentelee työhuoneestani 50 metrin päässä. Suurena laulujana ne tuhoavat maanviljelijän sadon. On yks hailee sanotaanko niitä vieraslajiksi vai miksi.

Neuvostoliitto opetti pelkäämään

Suomettuminen, Finlandisierung oli kansainvälinen käsite. Se tarkoitti itsensäsuuriin perustuvaa sananvapauden kaventumista. Neuvostoliiton arvostelu tuomittiin, ja sellaiseksi tulokittiin usein myös kritiikki, joka ei kohdistunut Neuvostoliittoon. **Se oli lyömäase eri tavalla ajattelevia vastaan. Pekka Peitsi osasi sitä käyttää.**

Turvallisuus, vai vaarallinen vapaus?
Sanonko vai en? Hankala on tapaus.
Aleksi Joensuu mezzotinto.

Sananvapauden käyttäjät poistettiin merkittävistä tehtävistä, ja urakehitys tuhottiin. Tätä tapahtui kaikilla aloilla. Ihmiset oppivat pelkäämään ja pysymään hiljaa. Tämä perinne on nyt elvytetty.

Pelon valta

Somessa panetellaan rennosti, ja ääriyhmät käynnistävät parjauksen ihmisten tulevaisuuden pilaamiseksi. Olen ollut satojen herjausviestien kohteena.

Sananvapauden käyttäjä ei Suomessa tapeta, mutta sosiaalinen likvidointi toimii. **Sen pelkääminen sulkee suut ja pysäyttää kynät.**

Jos omia ajatuksia julkaisee, lauma hyökkää. Sen koki äskettäin kenttäpiispa Särkiö.

Hyökkääjät julistavat moraalialla, jota eivät itse noudata. Suvaitsevaisuuden puolesta toimitaan äärimmäisen suvaitsemattomasti! Kiihotettu lauma ei tunne alkuperäistä juttua.

Tavoitteena on synnyttää julkaisemisen pelkoa: **Miten uskallan ilmaista ajatuksiani niin, että niistä ei väännetä muuta, jopa päinvastaista kuin mitä sanon tai kirjoitan?**

Todellisissa demokratiassa sanojen tulkinnat eivät johda oikeusprosesseihin.

Synaptori nro 14/2020 sisältö

**Alex Grafix
Galleria**
Talvella AGG
on Lahdessa
ja kesällä
Hämeenkoskella
sivut 2-3

**Vieraslajeja
me oomme kaikki,
oomme kaikki...**
sivut 4-5

**Janne
Valkeeniemi**
Lääkäri, ihminen
sivut 6-7

Vaaranpaikka
Vanhus lähtee
sekavana yksin
ulkoilemaan
sivu 8

**Päätoimittaja
Jyrki
Joensuu**

**Postiosoite
ja käyntiosoite
c/o Alex Grafix
Galleria
Mariankatu 15
15110 Lahti
jyrki.joensuu@synaptori.fi**

Aleksi Joensuu kesällä 2020.

Näyttelyssä on esillä värikopioita teoksista, jotka tuhoutuivat tulipalossa keväällä. Aleksi on valokuvannut kaikki työnsä. Niitä arkistoja on käytetty Konstikirjan ja Teneriffan Kissojen kuvituksessa.

Alex Grafix Galleria Talvella AGG on Lahdessa ja kesällä Hämeenkoskella

Alex Grafix Gallerioita on kaksi

Vuonna 1999 Aleksi Joensuu valmistui legendaarisesta Lahden Taideinstituutista. Kun hän pyrki sinne neljä vuotta aiemmin, hakijoita oli satoja, ja opiskelemaan otettiin 12.

Aleksi osallistui näyttelyihin Suomessa ja ulkomailla. Se vei aikaa, vaivaa ja rahaa. Syntyi idea omasta galleriasta Hämeenkoskella. Vuoden 2012 jälkeen jokaisena kesänä suosio on kasvanut. Viranomaiset eivät antaneet laittaa opastetaulua Valtatie 12 varteen, ei sitten millään!

Vuonna 2017 Lahden keskustassa Mariankatu 15:ssä avattiin AGG Lahti. Aleksi pystytti sinne grafiikan pajan. Uusi prassi hankittiin Konstikirjan julkaisutuloilla.

AGG on yksityinen
Helsinkiläisen Amos Rexin

rahoittaja on erittäin rikas säätiö. Alex Grafix Gallerian taustavoima on J&K Joensuu Oy. Perheyhtiö ei ole rikas, mutta rahkeet ovat riittäneet AGG:n ylläpitämiseen. Veronmaksajien kustantamia tukijärjestelmiä ei ole hyödynnetty. Huumori antaa energiaa.

AGG:n vastuullinen johtaja on Jyrki Joensuu, taiteellinen johtaja Kristiina Joensuu. Johtoporrasta täydentää yksi duunari, Aleksi Joensuu. Aleksi maksaa vuokraa ja saa myyntitulot. Yhteistyö toimii.

Näyttelytiloja tarjotaan myös muille taiteilijoille.

Uudistuva Aleksi

Aleksi Joensuu on kuvataiteilija, joka ei pysähdy paikoilleen. Melkein jokapäiväistä on ollut hänen työskentelynsä yli 20 vuoden aikana. Niinpä teoksia on syntynyt paljon.

Aleksi ei ole juuttunut mihinkään, ei tekniikkaan, ei aihepiiriin. On muodostunut ihmeellisen monipuolinen teosten valikoima.

Retussiruiskusta alku

Jo ennen taideopintoja hän perehtyi retussiruiskuun mestari Auvo Taivalvuon opissa. Hän opetteli grafiikan mezzotinto-tekniikkaa Taideinstituutin rehtorin Antti Salokanteleen innoittamana. Salokannel on jatkanut neuvon antamista opiskelun jälkeenkin. Taideinstituutti lopetettiin, osaaminen jatkuu.

Aleksi on valinnut monipuolisuuden sen sijaan, että olisi keskittynyt yhteen tekniikkaan. Viimeinen aluevaltaus ovat puupiirroksiset, joista hän tekee täysin uudenlaisia vedoksia. Maalaaminen akryyillä ja öljy- ja vesiväreillä jatkuu. Uusia teoksia syntyy, ja aikaisempia hän ottaa täy-

dentävään käsittelyyn.

Huikkea valikoima

Taiteellisen johtajan Kristiinan rautaiset hermot kestävät stressiä. Kesäkuussa hän ripusti yli 100 teosta viiteen erilliseen tilaan.

Jyrkin objektiivisen arvion mukaan kesänäyttely on hienoin, parhaiten suunniteltu esillepano AGG:n historiasa. Aleksin tekniikat ja monet hänelle mieluisista aiheista saatiin tiloihin sopimaan. Kaiken huipuksi ripustaja ja taiteilija pysyivät sovussa! Taidealan ihmiset tietävät mitä se tarkoittaa. Jyrki ymmärsi pysyä loitolla.

Aleksin töitä ei pantu esille ajatuksella ”jokaiselle jotakin”. Periaate teosten valinnassa ja ripustamisessa on ollut: - Tätä on pitkäjänteinen taiteellinen työ.

Olkaa hyvät ja nauttikaa!

Riva

Italiankielinen sana riva tarkoittaa rantaa. Garda-järven päässä on kaupunki Riva. Tämän Rivan käyttötarkoitus on huvimaja. Koska koko kesää ei jakseta huvitella, siellä on pienten kuvien näyttely.

Teneriffan Kissat-kirjan koepainos on käsillä.

Aleksi ja Jyrki ovat tehneet kirjaa neljä vuotta, ja siinä on 170 Aleksin tekemää kuvaa. Ilmestyy syksyllä 2020. Kustantaja avoin, ehkä J&K Joensuu Oy.

Aqua

Näyttelytilojen nimet ovat peräisin grafiikan tekniikoista. Aquatintosta napattiin vesi, aqua. Siinä on 3 ehjää seinää ja yksi ikkunoita. Aqua maalattiin sisältä uudestaan.

Tinto

Tinto tarkoittaa mustetta. Tinto on samanlainen kevyhirsirakennus kuin Aqua. Sinne on ripustettu enemmän maalauksia.

Mezzo

Mezzotinto on Aleksin suosi-ma, työläs ja antoisa grafiikan tekniikka.

Näyttelytila Mezzo palvelee talvisin puuliiterinä. Kesällä 2020 siellä on muutamia tulipalokuvien värikopioita. Satulinnasta ei muuta ole jäljellä. Se oli laitettu myyntiin ensimmäistä kertaa.

Garage

Autotallilla ei tee mitään. Sinne kertyy varastoitavaksi turhaa roinaa vaan. Niinpä autotallista tehtiin näyttelytila.

Avoinna

AGG Hämeenkoski on avoinna joka päivä klo 12-18.

Sopimuksesta myös muina aikoina. Paikka on helppo löytää Valtatie 12 lähellä. Hämeenkosken Keskustieltä on viitoitus Alex Grafix. Yhteydenotot Kristiina Joensuu 040 – 96 11 580

Kirjat edullisesti!

Jyrki Joensuun romaani
Janne Valkeeniemi 680
sivua, 20 euroa (ovh 35)
Jyrki Joensuun
pakinakirja Arkistot
avautuvat 144 s. 5 euroa
(ovh 20)
Aleksi Joensuun kuvien
kirja A4 koko. 10 euroa.
Kuvitetut satuvihot 2 kpl
5 euroa

Vieraslajeja me oomme kaikki, oomme kaikki...

Jääkautta kesti 100 000 vuotta, ja se päättyi vastikään, 10 000 vuotta sitten. Kasveja ja eläimiä ei jääkauden aikana ollut, ja mitä ennen jääkautta oli, kilometrin paksuiset jäämassat sen jyräsivät pois. Elämä kaikissa muodoissaan saapui vierailta seuduilta. Vieraslajeja Suomessa on ihan kaikki, koko elämä.

Monet meistä, minä mukaan lukien, vieraslajeista ovat jääneet ja sopeutuneet. Pärjäämiseen ovat vaikuttaneet lämpötilan muutokset, esimerkiksi ilmaston voimakas lämpeneminen 8000 vuotta sitten. Se ei johtunut ihmisten toiminnasta, koska ihmisiä oli vähän, ja he eivät harrastaneet kivihiihivoimailoita, autoilua tai lentomatoja.

Ihmiset vieraslajeina

Aluksi Suomi peittyi tundramaisella kasvustolla. Vesitöt olivat yhteydessä maailman meriin, ja sieltä tänne uiskenteli kaloja ja äyriäisiä. Jääkauden lämpimissä vaiheissa täällä tallusteli kaimammutejakin.

Ihmiset, äärimmäisen sopeutuvana lajina levittäytyivät kaikkialle, myös Suomeen, kun täällä jotain pystyi henkensä pitimiksi pyydystämään. Vegaaneilla ei ollut asiaa niihin oloihin. Ei ollut nyhtökauraa eikä salaatteja. Vegaanit ovat tuore vieraslaji pohjolassa.

Mitkä ovat vieraslajeja?

On mielipidekysymys, milloin vieraslajin uusia edustajia lakataan nimittämästä vieraiksi. Monia kasveja on Suomeen tuotu kasvatettaviksi, ja ne ovat villiintyneinä levinneet. Näistä kirjoitin vuonna 1966 yo-kokeiden preliminäärissä, ”Kulttuurin vaikutus Suomen luonnonvaraiseen kasvistoon.”

Yksi nätti kohtuullisesti levinnyt vieraslaji on pietarivrtti. Eläinkunnan vieraslaji on söpölinen, siili.

Ihmislajeista vieraita kulttuureja ovat edustaneet ruotsalaiset, romanit, tataarit, ja

Sananvapauden puolesta on taisteltu ja kuoltukin. Kun tuhoutunut rakennus menee se ponnistelu hukkaan, kun yksittäisten käsitteiden tulkinnat muuttuvat tärkeämmiksi.

Vanhuksiin on alettu suhtautua haitallisena vieraslajina. Kun vanhuksista puhutaan, aina nousevat esille kustannukset ja muut haitat, jotka he saavat aikaan. Vanhukset ovat raataneet tämän maan hyväksi enemmän kuin monet elätettävät. Heidän pitämisensä elämässä mukana ei saa olla vierasta toimintaa.

viime vuosina ihmiset, jotka tulevat mistä tahansa. Suomessa tunnen aidon intiaanin. Älykäs, siis huumorintajuinen, taitava mies.

Elinkeinojen vieraslajeja

Ainoat perisuomalaiset elinkeinot ovat metsästys ja ka-

lastus. Perunan viljely on aika uusi laji, jonka puolesta papit saarnasivat innokkaasti.

Elinkeinojen vieraslajeja ovat kaikki teolliset tuotannon muodot, haarat tai lajit, juuston valmistuksesta sellunkeittoon. Vierasperäisyydestä kertovat perusta-

jien nimet muistuttamassa ei-suomalaisesta alkuperästä.

On ollut myös suomalaista, isänmaallista yritteliäisyyttä. Siitä malliesimerkki oli Eduard Polon, jonka ansiosta Nokiaa tuli Nokia. Polon ei vanhoilla päivilläänkään lähtenyt vieraille maille suoma-

laisia rahoja haaskaamaan.

Sivistyksen vieraslajeja

Kristinusko oli vieraslaji, joka väkisin suomalaisille pakanoille ympättiin. Suomen sivistyksen rakentajiin kuuluu lukutaidon isä, abekirian tekijä Mikael Agricola. Hän opiskeli Saksassa Wittenbergin yliopistossa.

Köyhän Suomen menestyksen perusta on kansakoulu. Volkshulen malli tuotiin Saksasta, ja transporttöörinä puuhasi J.W. Snellman, joka tutustui sivistykseen pitkällä matkallaan. Snellman oli ähräkkä äijä, joka Nyky-Suomessa olisi laitettu syytöseen valtakunnan- ja muussa oikeudessa monta kertaa vuodessa.

Suomella on aina ollut läheiset kulttuurisuhteet Saksaan. Saksalaisten filosofien suosio on ollut laaja. Sibelius vietti Berliinissä pitkiä aikoja. Oppikoulussa Jyrki Joensuu valitsi pitkäksi kieleksi saksan. En ole katunut.

Kuvataiteilijoiden velvoitteena oli ammentaa oppia Ranskasta. Ruotsin kieltä ei voi pitää vieraslajina, koska valtaosa kansallisesta kulttuuristamme on ruotsinkielisten aikaansaannosta.

Liikunnan vieraslajeja

Vapaaottelu on suomalainen

perinnelaji, jonka harrastamista Aleksis Kivi kuvasi seitsemän veljeksen Toukolan poikien joukkueiden otteluissa. Sen sijaan vieraslajeja ovat tennis, squash, lumilautailu, kaikki itämaiset (taido, karate, taichi ym), slalom, curly, surf, golf, murf, speedway ja rallye.

Ilmaston näkökulmasta monet näistä ovat haitallisia, kaikkein hulluimpana Formula 1, jossa ei ole muuta suomalaista kuin mestarit.

Yhteiskunnallisia vieraslajeja

On uskonnollisia haaroja ja aatteellisia suuntauksia, joista tänään voidaan käyttää nimitystä vieraslaji. Esimerkiksi kulttuuri, johon kuuluu naisten täydellinen alistaminen, on suomalaisille vieraslaji.

Naisten itsellisyysden halveksunta kulminoituu kuniamurhana. Sekin on suomalaisille vieras toiminnan laji. Tyttären murhaamisen vieroksuntaan vaikuttanee suomalaisten naisten asema. Maailman ensimmäiset naisparlamentaarikot valittiin Suomessa vuonna 1907. Demokratiassa tuntuu vieraalta kulttuuri, jossa nainen on miehen omistama tavara, ja se pidetään aina paketissa kodin ulkopuolella.

Nauriin kukistaja, tulokaslaji, peruna. Pidettiin haitallisena ja myrkyllisenäkin, kun erehdyttiin syömään vääriä osia.

Vieraslajeja on ollut ja uusia tulee. Ylimmät päättäjät määrittelevät, mitä suositetaan ja mitä ei siedetä.

Tulokaslajeja vai vieraslajeja. Kuka tietää? Kauniita varmasti, kauniita kuin lupiinit. Mistä aina tietää, mikä onkin haitallinen vieraslaji?

Yhteisöllisen toiminnan vieraslaji on tyttöjen silpominen. Suomessa ihmislapsen suunnitelmallinen kiduttaminen ja pysyvä vammauttaminen eivät ole perinteisesti hyväksyttyjä. Valistuneet parlamentaarikot eivät tuomitse niitä, jotka vastustavat silpomista.

Janne Valkeeniemi Lääkäri, ihminen

Katkelma kirjasta Janne Valkeeniemi Lääkäri, ihminen 17. luku, sivut 388 – 394.

Lainaus alkoi Synaptori 13:ssa, joka löytyy Synaptorien arkistosta.

Janne Valkeeniemi päivysti sairaalassa. Päivystävän lääkärin majapaikka oli siirretty tyhjiin, remontoitavaan poliklinikkaan, josta kaikki yhteydet ulkomaailmaan puuttuivat. Suihkuun mennessä hänen avaimensa ja kännykkä jäivät huoneeseen, jonka oven hän lukitsi. Vartijat saapuivat paikalle.

- Otetaan rauhallisesti. Rauhallisesti vaan. Kyllä me saadaan sut hoitoon. Ei mitään hätää, sanoi pitempi vartija, kiltti vartija.

- Jumalauta! Minä olen päivystävä lääkäri Janne Valkeeniemi. Voitte sen varmistaa helposti. Soittakaa jonnekin psykiatrian osastolle!

- Me ei soitella minnekään. Me viedään sut hoitoon, sanoi lyhyt, ilkeä vartija.

- Ilkka, kuule, soitetaan

tän mieliksi, sanoi pitkä kiltti vartija. Ja niin hän soittikin. Hän piti puhelinta kallellaan korvan edessä, ja myös Janne kuuli mitä vastaaja puhui.

Ensin selvisi, että sairaalasta ei ollut yhtään potilasta karkuteillä. Koska alastomalla harhailijalla ei ollut henkilöllisyyden varmentavaa dokumenttia, kuten valkoista lääkärin takkia tai terveydenhuollon ammattihenkilön identiteettikorttia, tunnistaminen tapahtui selvittelemällä päivystäjäksi lääkäriksi itseään väittävän miehen piirteitä.

Jostain syystä tietoa antanut hoitaja mainitsi viikset ensimmäiseksi. Vartija pyöritti kieltävästi kaljua päätään: - Ei ole hän. Päivystävällä lääkärillä on viikset.

Se oli menoa sitten. Janne turhaan selitti että sattumoisin hän juuri tänään ajoi viiksensä... Suotta hän pyysi, että vartijat kävisivät toisella käytävällä, muutaman metrin päässä päivystävän lääkärin kämpässä hakemassa hänen

sitä sun tätä.

Ammattimiehet eivät halunneet häiritä päivystävää lääkärää, joka siellä koetti levätä.

Vartijat osasivat homman. Tunteeton psykiatrinen potilas, joka käsittämättömin keinoin oli alastomana tunkeutunut entiseen poliklinikkaan, piti viedä päivystävälle lääkärille. Mielisairas, selvä se.

Tilanne olisi ratkennut kätevästi, jos ei olisi noudatettu lakia. Lain mukaan psykiatrisessa sairaalassa toimiva lääkäri ei voi arvioida psykiatriseen sairaalaan ilmaantuvaa uutta psykiatrista potilasta - hoitamisesta puhumattakaan. *Potilas ei ole sairaalan potilas, ennen kuin hänet on kirjattu sisään.*

Sitä ei voi tehdä ilman lähetettä. Lähetä sairaalaan piti saada terveyskeskuksen päivystävältä lääkäriltä.

Vartioiden koulutustilaisuuksissa he olivat protestoineet ("Toi on ihan hullua"), ja heille tehtiin selväksi, että

mitään niin hullua ei ole, että sitä eivät suomalaiset ihmisoikeustaistelijat saisi byrokraattien tuella suomalaisia kansanedustajia laiksi laatimaan.

- Heppu toimitetaan terveyskeskuksen päivystykseen. Tilataan ambulanssi. Harmi kun ei ole pyyhettä, johon voitaisiin tämä kääriä. Ei kai se edes huomaa ettei sillä ole vaatteita.

Vartijat pitivät paikallaan potilasta, joka suolsi taukoamatta psykoottisia höpinöitä. Ambulanssi saapui kymmenessä minuutissa. Potilas jankutti harhamaailmansa tuotoksia. Päivystävä lääkäri! Mitä hullua! Ambulanssin henkilöstö hallitsi tehtävänsä ja rauhoitti potilasparkaa:

- Kyllä kaikki menee hyvin. Jokainen voi joutua tällaiseen vähän vaikeaan tilanteeseen. Me lähdetään sinulle hoitoa hankkimaan. Ota rauhallisesti. Laitetaan peite verhojesi. Auto on tuossa oven edessä.

Päivystäväksi lääkäriksi

esittäytynyt potilas ei suostunut lähtemään.

- Nää on joskus tosi vaikeita, vartija sanoi.

- Kyllä me tiedetään, sanoi sairaankuljettaja.

- Helveti, te ette tiä mitään! huusi kuljetettava potilas, joka kiihdyksissään rupe- si puhumaan äidinkieltään, tamperetta. Oliko se eduksi vai haitaksi, ei tiedä.

-Mää en lähre mihkää! Mää oon päivystävä lääkäri Janne Valkeeniemi.

- Joskus ne sanoo olevansa jumala tai mikä vaan, kommentoi viilipytyistä psykkiset ominaisuutensa ammentanut ambulanssimies.

- Kristus on aika tavallinen, sanoi toinen.

- Kellokosken prinsessa oli maankuulu.

- Ne ei pysty erottamaan todellisuutta omista kuvitelmistään, niistä harhoista, tarkoitan.

- Mää teille viä harhat näytän! karjui Janne.

- Kutsutaan poliisi. Ei muu auta, sanoi lyhyt vartija.

- Soita sitten. Ambulanssilla ei voi lain mukaan viedä ketään joka vastustaa fyysisesti, sanoi pitkä. – Minä istun sen päälle siks aikaa kun poliisi tulee.

- Kyllä minä voin istua, ambulanssimies sanoi. – Potilaan hoito on meidän vastuulla nyt kun tultiin paikalle. Ottakaa käsistä kiinni, jos se rupee huitomaan.

Poliisien saapuminen kesti puoli tuntia. Sinä aikana sairaankuljettaja teki istumatyötä. Janne Valkeeniemi ei ollut typerys. Ei ainakaan jatkuvasti. Hän antautui poliisille. Käsirautojen laittaminen tuki Jannen päätöstä asennoitua yhteistyöhenkisesti. Ne olivat ikävästi teräväreunaiset vekottimet. Hän käveli itse poliisiautoon.

Poliisit veivät myötämieleiseksi muuttuneen mielisairaana terveyskeskukseen, missä hän pyytämättä sai lihaksensisäisenä injektiona Cisordinolia 150 mg + 2 mg Ativania.

Ohjeen oli antanut keskus-sairaalan psykiatri Janne Valkeeniemi terveyskeskuksen koulutustilaisuudessa. Se on aikamoinen paukku, tarkoitettu levottomien psykoottisten potilaiden rauhoittamiseksi, tehokas kiihtymyksen jarru.

Oli inhimillisempää tyyntyttää vaikeahoitoinen potilas lääkkeellä kuin tapella hänen kanssaan. Käsiraudat-

kin tekivät ikävää jälkeä ran-teisiin. Kohta ne irrotettiin, ja poliisit pääsivät lähtemään muualle tarjoamaan raudotus- ja muita palveluita.

Varttitunti kului, ja kaikki olivat iloisia, kun potilas nukahti. Terveyskeskuksen kiltti hoitaja otti ystävällisesti yhteyden sairaalaan jatkohoidon sopimiseksi. Sairaalassa soiteltiin päivystävälle lääkärille, Janne Valkeeniemelle, joka ei vastannut puhelimeensa.

Joku kävi päivystävän lääkärin huoneessa ja löysi Jan- nen vaatteet ja puhelimen:

- Päivystävä psykiatri on kadonnut. Mitä hän sanoi nimekseen?

- Janne Valkeeniemi.

- On mahdollista, että hän on teillä siellä terkkarissa. Se on todennäköistä. Ei kun varmaa.

Henkilöllisyys selvisi ja päivystävä lääkäri palautettiin sairaalaan. Janne heräili pätäkittäin, ja pukeuduttuaan hän hoiti päivystystehtävänsä kunnialla loppuun. Kunnian saa hyvä onni. Oli harvinaisen hiljainen päivystys, ja päivystävä psykiatrinen hoitaja selvitti tapaukset. Hoitaja oli kyvykäs nainen. Ilmeet vain hiukan värähtelivät, kun

hän sai tiedot päivystävän psykiatrin pukeutumisen ongelmista. Hänen kanssaan oli ilo työskennellä.

Aamulla kahdeksan aikaan Janne hoippui osastolleen ja kohtasi osastonhoitajan:

- Oletpa sinä oudon näköinen! En ollut tuntea. Millainen oli päivystys?

- Ei voi sanoa ” ihan taval- linen päivystys”. Yksi uusi potilas meinattiin lähettää, mutta peruttiin. Mies harhaili alakerrassa ilman vaatteita. Tilanteelle löytyi luonnolli- nen selitys.

Yhtä hyvin Janne olisi kertonut kaiken. Herkullinen tapaus ei pysynyt sairaalassa salassa niin kuin mikään erikoisen arkaluonteinen asia. Kun tarina lähti psy- kiatriasta liikkeelle ja kier- si sisätautiosaston kautta kirurgian puolelle, siihen oli tarttunut täydennyksiä.

20 tunnin kuluttua tiedettiin, että tyhjässä poliklinikassa päivystävä psykiatri oli jär- jestänyt orgiat, joissa päihty- neet alastomat ihmiset hillui- vat niin, että tarvittiin useita poliisipartioita viemään koko sakki putkaan.

Vaaran paikka Vanhus lähtee sekavana yksin ulkoilemaan

Käytän dementiaa mie-
lueimmin nimitystä dementia
kuin muistisairaus. Dementia
kuva selkeämmin oireiden
kokonaisuutta. Koska eräissä
dementian muodoissa muis-
tin heikkeneminen ei ole suu-
rin ongelma, muistisairaus-
diagnoosi on harhaanjohtava.

Tahdon vastainen huolehtiminen

Dementoituneita ihmisiä ka-
toilee harhateille. Etsimällä
heidät löydetään tai ulko-
puoliset toimittavat eksyneen
hoitopaikkaan. Harvoin he
joutuvat onnettomuuteen,
mutta sellaistaakin sattuu.

Hoitolaitoksissa ei saisi
pitää ovia lukossa. Oikeus
potilaan liikkumisen rajoitta-
miseen on vain psykiatrisissa
sairaaloissa. Eikä yksityis-

kodissa ole oikeutta pitää
omaista vankina, vaikka se
huolenpidon vuoksi olisi
välttämätöntä.

Sopimukset eivät toimi

Dementia heikentää ihmisen
arvostelukykä. Hänestä vas-
tuun kantava omainen ei aina
onnistu saamaan hoidettavaa
ymmärtämään omaa etuaan.
Sopimukset eivät päde, koska
ne unohtuvat nopeasti.

Lisäksi sekavuus ilmenee
vaihtelevasti. Päivällä poti-
laan kanssa tullaan hyvin jut-
tuun, mutta yöllä hän sekoilee
täysin. Silloin keskusteluyh-
teyttä ei saa. Potilas voi luulla
olevansa jossain muualla.

Valvonta pettää

Dementiaa sairastava on ta-
vallaan henkisesti pieni lapsi.

Mutta hänellä on aikuisen
halu ja kyky tehdä kaikenlais-
ta, esimerkiksi hän käyttää
kodin sähkölaitteita.

Teknisillä keinoilla voi-
daan ehkäistä joitakin vaa-
roja, kuten ylikuumentuneen
sähkölieden aiheuttamat va-
hingot. Leivänpaahtimella
saa talouspaperin palamaan
yhdellä painalluksella. Kaik-
kea ei voi torjua.

Asunnon sijainnista riippu-
en ulkona vaanivat erilaiset
vaarat. Taajamissa syntyy
riski liikenteen seassa hor-
toilemisesta.

Suljettu ulko-ovi

Suomessa talvinen kylmyys
on tappava tosiasia, ja kyl-
myyteen kuoleminen tapah-
tuu myös plussa-asteissa.
Lumihangessa yöpaitaan

pukeutunut vanhus menettää
tajuntansa 10 minuutissa, ja
kuolee.

On selvää, että omaiset
eivät jaksakaan eivätkä ehdi koko
ajan valvomaan dementiaa
sairastavaa lähimmäistä.
Asunnosta pois pääseminen
voidaan yrittää estää. Mutta
dementiapotilas osaa avata
lukon.

Tilannetta varmisteltiin
metallihakasella, kuva 1.
Myös sen hän sai auki. Ku-
vassa 2 näkyy lisävarmistus,
ja sitä potilas ei kyennyt
aukaisemaan.

Onko tämä julmaa vapau-
den rajoittamista, vai turvaa,
jota omaiset järjestävät niin
kuin kykenevät?

Pilvissä voi nähdä linnoja

Ilmoitus nähdään Synaptorissa.
Siellä se ei huku massa.
Julkaisemme 2-4 ilmoitusta/numero.
Kaikki numerot pysyvät luettavina.
Ne eivät ole päiväperhoja.

Neuvotellaan.
Jyrki Joensuu
jyrki.joensuu@synaptori.fi

